

HVEM VOKTER VOKTERNE? **– EN STUDIE I POLITISK OVERVÅKNING**

Av Aslak Sira Myhre

Utgitt av **Rød Valgallianse**
RV-hefte nr 2 2002

Adresse:

Rød Valgallianse,
Osterhausgt 27,
0183 Oslo

Telefon: 22989050

Faks: 22989055

E-post: rv@rv.no

Internett: www.rv.no

Forord

Mapper og innsyn handler ikke bare om folk sin rett til oppreisning for den uretten som skjedde i går. Det handler ikke bare om historikerens interesse for å vite helt sikkert når hva skjedde og hvem som ga ordren om det. Hadde disse tingene vært de viktigste hadde det ikke vært noen grunn for RV å gi ut et hefte om overvåkninga nå. Når RV velger å sette politisk fokus på dette nok en gang, handler det først og fremst om i morgen. Om overvåkningas politiske betydning, og om innsynets begrensinger. Gjennom å studere det som skjedde i går, kan vi vite noe om hva som skjer i dag, og ikke minst hva som kan komme til å skje i morgen.

Jeg mener det er viktig å avsløre løgnene om fortida fordi løgnen fortsetter i samtida. Ifølge innsynsutvalget har jeg som RV-leder ingen mappe hos PST. Eller, hvis jeg har en, så får jeg ikke se den, fordi det er regna som lovlig å overvåke meg. Jeg tror det er det siste som er sant. Les heftet og si meg om du er enig med meg.

Aslak Sira Myhre

En lang tradisjon

Politisk overvåkning, spionasje og kriminalisering av «samfunnsomveltende» virksomhet har vært kjent i hundre og tusenvis av år. Fra antikken er vi kjent med intriger, renkespill og politiske mord, og makthavnernes metoder for å motvirke dette. I både gresk og romersk politikk spilte overvåkning av og spionasje på potensielle fiender en viktig rolle. Kanskje ikke så rart, i ei tid hvor giftmord og bakhold gjorde at den gjennomsnittlige levealderen for keisere og konger holdt seg lav. I tida fram mot de moderne statsdannelsene har det utvikla seg mange forløpere for det vi i dag kjenner som hemmelig politi. Munkeordner direkte underlagt paven, som for eksempel jesuittene, spilte en slik rolle helt fram til det nittende århundre. Under middelalderen og føydaltidas mange kriger utvikla både engelske og franske konger organisasjoner for spionasje og kontraspionasje, til bruk både mot indre og ytre fiender.

Først og fremst er denne utviklinga av hemmelige «statsbevarere» et uttrykk for at stater til en hver tid representerer interessene til bestemte grupper, klasser eller folk, og at disse vil gjøre alt for å bevare sin stat mot mer eller mindre velmenende fiender. Før den franske og den amerikanske revolusjonen var disse virkemidlene å anse som en helt naturlig forlengelse av politikken og krigen, helt i tråd med, og kanskje en utdyping av Machiavelli og von Clausewitz sine teorier om fyrster, krig og fred. Etter de liberale revolusjonene og innføringa av nasjonalstater basert på likhet for loven og almene politiske rettigheter, kommer denne typen virkemidler i konflikt med statens offisielle konstitusjon.

Anerkjennelsen av menneskenes universelle rettigheter, i første omgang med unntak for kvinner og fargede, gjorde det langt vanskeligere å legitimere institusjoner som baserer seg på å ta fra enkelte individer og grupper nettopp disse rettighetene. Og det er det politisk overvåkning handler om. Staten tildeler på den ene sida alle borgere like retter, samtidig anses noen mennesker som så truende for staten at disse rettene må begrenses eller tas fra dem helt og fullt. Den sjølmotsigelsen finner du opp til i dag i de aller fleste statsdannelser.

Det er antagelig også nødvendig å leve med en slik motsetning. Det er få som vil si at det er helt unødvendig for en stat å motarbeide for eksempel spionasje. Statenes suverenitet og konkurranse seg imellom har foreløpig både under føydale, kapitalistiske og såkalte sosialistiske strukturer gitt en konkurranse og kamp om naturressurser, profitt og hegemoni. Denne kampen har igjen medført at stater bruker «ulovlige» virkemidler til å fravriste hverandre suverenitet. Det å stoppe Arne Treholt eller andre ekte spioner, betyr også at man må ha en form for kon-

POT/PST/SIPO

Politiets overvåknings tjeneste. Blei i 2002 omdøpt til PST, Politiets sikkerhetstjeneste. Dette er den hemmelige delen av det ordinære politiet i Norge. POT blei på tidligere på folkemunne kalt SIPO, eller sikkerhetspolitiet. PST sine oppgaver dreier seg om å bekjempe spionasje og bekjempe indre og ytre fiender som «truer rikets sikkerhet». PST er organisert parallelt med det vanlige politiet, men har separat ledelse og egne regler for opptreden. Blant annet holdes det hemmelig hvem som til en hver tid jobber der og hva de driver med. Dagens utgave av POT/PST/SIPO blei etablert etter krigen og bygde på nettverket fra hjemmefronten. I tillegg til PST finnes det også et hemmelig militært etterretningsvesen. Det er ikke innvilga innsyn i det militæres arkiver. Det har også vært spekulert i og dokumentert eksistensen av halvoffisielle tredje og fjerde tjenester som til dels har samarbeidet med de to offisielle og til dels fungert som autonome grupper. Den mest kjente av disse gruppene er de såkalte «Stay behind»-gruppene som blei oppretta av daværende forsvarsminister Jens Christian Hauge etter 2. verdenskrig. For mer om POT sjekk <http://www.pst.politiet.no/>

traspionasje; et hemmelig politi. Og eksistensen av indre og ytre terror, bombe-menn og -kvinner som er villige til å ramme blindt og hardt, gjør det også nødvendig å drive en viss indre «spionasje». Som Erling Folkvord sa det i forbindelse med framlegginga av Lundkommisjonens rapport: «Vi trenger et hemmelig politi til å ta bombemenn og spioner, ingenting annet».

Etter annen verdenskrig har vi dessverre sett at PST (tidligere kjent som SIPO og POT) på langt nær nøyd seg med å drive denne typen konstitusjonsbevaring – det samme gjelder for de langt større søsknene CIA og FBI, MOSSAD, MI5, MI6, KGB og GRU. Tvert imot ser dagens hemmelige tjenester mer ut som de romerske keiserens personlige styrker, enn noe som er fundert i de borgelig liberale konstitusjonene fra 1776 og 89 eller den sosialistiske fra 1917.

Det blir for langt å gi et historisk tilbakeblikk på alt som har skjedd siden Napoleon I's dager. Overvåkning og forfølgelse er nemlig en rikholdig politisk tradisjon. Inspirert av Tsaren og krigskommunismen innførte Stalin de hemmelige

tjenestene som den kanskje viktigste maktfaktoren i Sovjetimperiet. En maktfaktor som i imperiets slutfase, isolert som den var i sitt hemmelige styrhus, nekta å se at skipet hadde gått på grunn. De gjennomførte det fatale kuppet mot Gorbatsjov som bante veien for Jeltsin, vulgærkapitalismen og imperiets endelige sammenbrudd.

I løpet av den drøyt 70 år lange perioden Sovjetriket varte, oppnådde CIA nesten samme status i USA, og verden blei delt inn i det høy-over-høy-spillet som er skildra i John le Carré og Jan Guillous skjønnlitterære romaner. På samme måte som i Sovjet, om enn mer diskret, utvikla det seg indre tjenester i hele Vesten som dels knytta til, dels i konkurranse med de «ytre» tjenestene, tok grep om de indre fiender.

Etter 2. verdenskrig opplevde USA en Joseph McCarthy som skånselsløst forfulgte alle dissidenter. Kommunistar mista jobb, venner og framtid; fagforeningar blei kjøpt eller knust; folk av koreansk opphav blei internert under koreakrigen og alminnelige menneskerettighetsforkjempere, radikalere eller kulturpersoner blei forfulgt landet rundt. Forfølgelsen stoppa ikke ved den det gjaldt, familie og venner blei rammet av yrkesforbud, ulovlig overvåkning og rein terrorisering. I Norge satt Håkon Lie, den mektige generalsekretæren i DNA, og applauderte og gjennomførte en lignende bevegelse, dels på eget initiativ og dels i samarbeid med store far i USA.

Medlemmer av det norske kommunistpartiet, NKP, blei ikke bare overvåka. De blei aktivt motarbeida politisk og personlig. En rekke kommunistar blei utsatt for reine yrkesforbud. De og deres nærmeste familie blei forbigått ved ansettelser, de blei nekta verv i fagforeningar og lignende og deres minste bevegelse blei kartlagt og arkivert. Kampen mot kommunistene skjedde i et kaotisk samrøre mellom offisielle og uoffisielle hemmelige tjenester dirigert av Det norske Arbeiderpartiet. Dette samrøret fikk stor politisk betydning, det knuste oppslutning og ødela personer. Sjøl om NKP fortsatt eksisterer som parti, var det i denne tida det knakk sammen, og det har siden den gang vært prega til margen av disse opplevelsene.

Den norske overvåkninga etter krigen handla ikke om å sikre landet mot bomber og spioner, men å renske ut legal politisk opposisjon. Å sikre staten mot

1. Tittelen på dette heftet henspiller på en banebrytende superheltegroneserie – *Watchmen* – av Alan Moore og Dave Gibbons, som blant annet tar opp dilemmaet en kommer i når «noen» utnevnt eller sjølutnevnt skal ta ansvar for alles sikkerhet. Moore og Gibbons har hentet uttrykket fra Juvenals *Satirer*.

dem som ønska å endre den, innenfra og særlig utenfra. Virkemiddelet var å ta fra folk deres politiske rettigheter. For å sikre det bestående blei folk som ville endre det bestående straffa. I Sovjet endte det ofte med at folk blei tatt livet av. I USA skjedde det også, men det hørte til sjeldenhetene, og i Norge finnes det vel bare ett kjent eksempel på et politisk utført attentat fra hemmelig politi, nemlig drapet på Ahmed Bouchiki på Lillehammer i 1973.

Framlegginga av Lund-kommisjonens rapport i 1996 bidro til å avdekke mye av det som hadde skjedd i Norge etter krigen, også en del av de politiske aspektene ved overvåkninga. Men - én rapport ett år er dessverre på langt nær nok. Lund-rapporten blei pressa fram av det journalistiske og politiske avsløringsarbeidet som hadde pågått i årevis forut for Lund-kommisjonen, kanskje særlig av journalistene og politikerne Finn Sjøe og Ronald Bye. Den bekrefter det disse og andre har påstått tidligere, og gir en systematisk framstilling av kunnskap som delvis fantes allerede, men den avslørte lite nytt.

Kommisjonen er i beste fall uklare når det kommer til det viktigste, nemlig overvåkingsas politiske karakter. Det som blei avslørt er ikke feiltagelser gjort av tjenester som egentlig skal være ute på et annet og langt edlere oppdrag. Tvert imot er det de tonn med overvåkingsfiler som Lund-kommisjonen gikk gjennom som nettopp er hensikten med SIPO, POT og dagens PST, akkurat som det er hensikten med forsvarrets etterretningstjeneste og annen «statsbevarende politivirk-somhet». Overvåkninga er politisk motivert og retter seg mot den som truer kapitalismen, det politiske systemet og sammenhengen mellom disse to systemene. Og siden den politiske situasjonen er den samme, er det all grunn til å tro at overvåkninga er den samme. Akkurat som vi som blei overvåka lærte av Lund-kommisjonen, så lærte nok også tjenestene av den. Men ikke å slutte med avlytting, forfølgelse og politikk. De lærer å gjøre det bedre.

Stortingets behandling av innsynsloven etter at rapporten blei lagt fram bekrefter denne politiske karakteren. Lund-kommisjonen blei oppnevnt fordi høyrefolka frykta at AP hadde gått så langt som til å overvåke og avlytte dem. Når det viste seg at det i all overveiende grad var venstresida og da særlig AKP (m-l) som blei forfulgt i moderne tid, ble hensynet til sikkerhetspolitiet og overvåkeren igjen overordna personvernet.

Jeg hadde sjøl ikke lest Lund-kommisjonens rapport grundig før jeg begynte dette arbeidet, og har heller ikke jobba aktivt med mappeinnsyn og overvåkning tidligere. Jeg gikk til dette arbeidet for det som viste seg i innsynsprosessen var

Lund-kommisjonen

Utover 90-tallet kom det stadig nye avsløringer av at de hemmelige tjenestene i Norge hadde drevet med ulovlig forfølgelse av politiske motstandere av Ap. Journalistene Finn Sjøe, Ronald Bye, Pål T. Jørgensen og Viggo Johannesen bidro alle til å avsløre både nære forbindelser mellom Ap og POT, og ulovlig virksomhet fra POT sin side. Dette ble møtt med stadig mer bekymring i det politiske miljøet utenom Det Norske Arbeiderparti, men det var først da duoen Setsaas og Ramm hevda at de kunne dokumentere at overvåkinga strakk seg langt inn i Høyres Hus, at stortingsflertallet fant ut at de måtte gripe inn. Den 1. februar blei Lund-kommisjonen satt ned blant annet med følgende mandat:

"Stortinget oppnevner en granskingskommisjon som skal granske alle forhold i forbindelse med påstander om at politiets overvåkingstjeneste, Forsvarets sikkerhetstjeneste og Forsvarets etterretningstjeneste, eller personer knyttet til disse tjenester, har vært engasjert i ulovlig eller irregulær overvåking av norske borgere. De eventuelle saker og spor som måtte finnes i de offentlige tjenester, skal følges og avklares så langt dette er mulig. I denne sammenheng skal kommisjonen særlig ha for øyet disse tjenesters eventuelle samarbeid med partier, organisasjoner eller institusjoner. Granskingskommisjonen skal såvidt mulig klarlegge når eventuelle saker eller prosjekter ble påbegynt, hvordan de utviklet seg og når de ble avsluttet."

Kommisjonen blei leda av høyesterettsadvokat Ketil Lund, og 28 mars 1996 la de fram sin rapport. Den vakte mye oppstuss og førte blant annet til at det blei vedtatt en lov som ga de overvåka et begrensa innsyn i sine egne mapper. For hele Lund kommisjonens rapport sjekk <http://www.stortinget.no/lund/>

enda mer grotesk enn det en kan forestille seg etter å ha lest Lund-rapporten. Jeg ville se hva det var mulig å lære om overvåkning av å lese bare mapper, og det er det som har vært primærkildene mine hele tida. Etter hvert utvikla prosjektet seg i to retninger. Før det først blei det viktig å avdekke mest mulig av den politiske karakteren til POTs arbeid, blant annet gjennom å vise hvor langt de gikk, og hvor

lenge de holdt på. Mappene viste at Lund-kommisjonen ikke hadde avslørt de mest graverende eksemplene på overvåkning. Den andre retningen bygger på den første og er kanskje vel så viktig. Gjennom å lese mapper kan man få en idé om hvilken overvåking som rammer oss i dag, og ikke minst si noe om hvordan venstresida bør møte denne interessen fra makta.

Etter hvert har kildematerialet utvida seg, jeg har lest stadig flere mapper, gått mye lengre inn i Lund-rapporten og ikke minst snakket med folk som både kan mer og er klokere enn meg. Til sammen har det blitt dette heftet som er et forsøk på å gjøre nettopp det tittelen antyder: vokte på de som vokter oss. ¹

Tilfeldig sammensatte arkiver?

Hvis mappene som er sluppet til nå er representative for overvåkningspolitiets arkiver, er disse like vilkårlig sammensatt som en restelapskaus i forsvarret. Tar vi materialet for god fisk, er det enkelte steder og rundt enkelte personer samla sammen notater på alt fra at de står på stand, har lånt ut bilen til en sommerleir, til at de skriver leserinnlegg i lokalavisa om eksosforurensing i nabolaget. Andre, ofte mer sentrale RV-ere, får ingenting, eller en skarve oppføring om at de har stått på RVs liste til et kommunevalg.

I 1983 blir RV-landsmøtet behørig dekket med et langt notat, det samme blei Valgkamp-konferansen om Buvikutvalgets innstilling om ensidige industristeder, mens landsmøtet til RV i 1977 og 1979 ikke er nevnt i det hele tatt. En kan da tenke seg at POT fikk ånden over seg i 1983, og bestemte seg for å gå på galleriet på RVs landsmøte, mens tanken ikke slo dem i 1977 og 1979. En kan tenke seg at POT etter å ha overvært de fredelige forsamlingene i 1983, bestemte seg for å droppe konferanser og landsmøter i 1985, men mest sannsynlig er det ikke sånn. Og da er spørsmålet hvor rapportene fra/om RV-landsmøtene disse årene er gjemt. De var like åpne og tilgjengelige som de i 1983. Lund hevder at det i 1983 blei utvist en større grundighet enn før og seinere, og at referatene fra landsmøtet tilhører unntakene. Jeg tillater meg å tvile på dette, det er like sannsynlig at rapportene fra tidligere og seinere landsmøter ikke er omdelt i mapper i like stor grad, eller at de er makulert.

Jeg tror ikke at overvåkerne og overvåkingen av RV og ml-bevegelsen har vært så vilkårlig som det kan synes på mappesynsnet foreløpig. Tidvis dum, ja. Uberettiget, ja. Men alt tyder på at den har vært nitid og gjennomgående. Det kan

selvsagt være variasjoner mellom politimestre og dermed distrikter. Det er ikke usannsynlig at Asbjørn Bryhn i sin tid som politimester i Bergen har stått for ei hardere overvåkningslinje enn andre, og at Bryhn-saken, en offentlig debatt initiert av en del AKP-ere om politimesteren sin fortid under krigen, kan ha forsterket dette. Det kan være en medvirkende årsak til at Torstein Hjellum har fått ei mappe på hele 155 dokumenter, og Terje Valen ei nesten like stor. Disse mappene viser og en grad av overvåkning som vi sjelden ser ellers i landet. POT har sittet på plantegninger og interiørbilder av hjemmene til folk. Dette er sikkert ikke representativt, men jeg tror ikke variasjonen mellom dette og at Boye Ullmann blir fortalt av mappetvalget at han ikke har noen mappe eller at Morten Halvorsen på Notodden får to dokumenter, skyldes forskjellig praksis aleine. Tvert imot tyder alt jeg har sett på at mappene, eller det materialet som mappene stammer fra, er retusjert.

De fyldige mappene viser et SIPO som sluker «rått og råde». De noterer bilnummer, standstillatser, Klassekampen-salg og leserinnlegg, og dette er blanda med informasjon fra telefonovervåkning, avlytting og informanter. Politiet på Kongsberg gir først tillatelse til stand, så sender de en mann for å notere hvem som er på standen og plasserer rapporten i arkiver over hele landet. Det er særlig i Trondheim på tidlig syttital og i Svolve vi har fått innsyn i slike plikttoppfyllende arkivar-rutiner.

Støttebevegelsen for FNL, eller «Sol-kom», ser ut til å ha blitt fulgt nøye. Ingvar Skobba som leda dem, har fått ei fyldig mappe og mange aktivister har fått sine leserinnlegg og standsbesøk behørig registrert i Vietnam-tida. Ti år seinere er Boye Ullmann sentral i Palestina- og Afghanistan-arbeid uten at det er notert et komma i mappa hans av den grunn. Innsynspraksisen er forandra fra Vietnam-krigen til Sovjets invasjon i Afghanistan, etter 1977 har man bare rett på innsyn i det som stortinget mener at har vært «lovlig».

En del som har søkt om innsyn, møter nok myten om sin egen ungdom i døra når innsynsutvalgets dom lyder «ingenting». Mange har ikke blitt overvåka eller registrert, sjøl om de gikk i minst ett tog på syttitallet og kjente én AKP-er. Og mange kan ha blitt observert uten at det er oppretta egen sak på dem. Men mange, svært mange, blei og overvåka. Det at Lund-kommisjonen fikk 50.000 mapper å jobbe gjennom, betyr at du ikke skal ha svingt mye med den røde fana før du fikk egen mappe hos storebror. De fleste avslaga jeg har sett, og de tynneste mappene, er så latterlige at det må skjule seg en annen virkelighet – og mer overvåkning – bak.

Sensur

Den tilfeldige sammensetningen og sammenblandinga av mapper peker mot sensur, men årsakene kan være flere ting. Makulering - fortløpende eller på 80- og 90-tallet – kan ha gitt arkivene et vilkårlig preg. Det er på det rene at det blitt gitt ordre om å makulere mest mulig, først og fremst for å slette spor. Både Lund-kommisjonen og andre kilder sier at det er mer usikkert i hvor stor grad ordren blei fulgt opp og når det kom kontrabeskjed. Det er på det rene at mye blei makulert, men det er også mye som tyder på at sentrale POT-folk nok helst skulle sett at langt mer forsvant.

Det foregår mest sannsynlig sensur på to nivåer. Først i hva innsynsutvalget faktisk fått tilgang til, og så i hva de gir videre. Stortinget har satt ei streng ramme for hva det er lovlig å gi innsyn i, og denne er utvalget bundet til. Utvalget vil, i sin tolkning av hva som er lovlig og hva som er ulovlig overvåkning, bestemme hva vi får se. At Pål Steigans mappe slutter i 1977 betyr neppe at overvåkninga av ham stoppa der, men at innsynsutvalget fra da av anser det som lovlig å overvåke ham. Kjersti Ericsson og Siri Jensen har opplevd det samme, og også Jorun Gulbrandsens mappe er slank etter 1977. Her er det lett å skyte på innsynsutvalget, men samtidig er det viktig å få fram at stortinget har bestemt at det var lovlig å overvåke AKP's ledelse etter 1977, først og fremst fordi POT på dette tidspunktet for første gang får en instruks som kan legitimere en slik overvåkning. Det er paradoksalt at denne instruksen, som gjør det klart at det IKKE er lovlig å overvåke folk av politiske grunner alene, i dag gjør det vanskeligere for folk å få innsyn i mappene etter 1977.

Det blir sjølsagt ikke riktigere, mindre politisk eller mer menneskelig å drive telefonavlytting, infiltrasjon eller personforfølgelse etter dette året, men slik er loven formulert. Det er likevel grunn til å rette en viss kritikk av selve innsynsutvalget. De følger i alt for stor grad POTs forståelse av hvem som var ledelse. Det er stor forskjell på å stoppe innsynet for den til en hver tid sittende leder og det å utelukke innsyn for hele ledelsessjiktet. Kjersti Ericsson, Pål Steigan og Siri Jensen har knapt vært ledere av AKP samtidig. Likevel nektes de innsyn. Når den tid kommer vil vi sikkert få vite at også Tron Øgrim, Sigurd Allern og et par til har fått samme stempelet. Et stempel som gjør at vi mister viktig innsyn i hva som foregikk i tida etter 1977.

Det finnes også eksempler på at denne «lov hvis de var ledere»-paragrafen blir

brukt på helt meningsløst vis. I mappa til «Kjersti», som var internasjonal sekretær i AKP på andre halvdel av 70-tallet, er det også bom stopp etter 1977. Hun satt aldri i noen sentralkomite og var langt fra noen sentral leder i partiet. Hun jobba mye med internasjonale spørsmål, og omtaler seg sjøl som «et slags maoistisk reisebyrå for AKP og partiets venner verden rundt». Hennes mappe stopper også i 1977, fordi utvalget regner det som lovlig å overvåke henne etter den tids instruks. Dette betyr helt opplagt at det finnes stoff, men at *innsynsutvalget* ikke ønsker å gi henne innsyn. De regner henne tydeligvis som sentral AKPs ledelse. POT var av den oppfatning, men i virkeligheten var hun ikke i nærheten av partiets ledelse. Innsynsutvalget har i dette tilfelle begrensa innsynet på egen hånd. Slike tilfeller kan det finnes mange av, men det er det mest konkrete jeg har funnet til nå.

Det skal også sies at det er få som mener at det er selve utvalget som er det store hinderet for fullt innsyn. Det er selve loven og de begrensinger som blei ført inn i den som utgjør hovedveggen en må spille ball over. Det er fortsatt et politisk flertall på stortinget i Norge som anser det som et overordna mål å beskytte overvåkerne mot de overvåkedes rett til innsyn, og det gjennomsyrrer dessverre lov om innsyn som blei enstemmig vedtatt på stortinget.

Beskyttelse av overvåkerne

Lovens beskyttelse av overvåkerne begrenser materialet vi får utdelt, men også det materialet som innsynsutvalget får å jobbe med. POT tjenestefolks navn er sladda ut fra alle aktuelle dokumenter. Det samme gjelder POTs informanter og infiltratører. Hvis dokumentet er av en sånn karakter at det er umulig å levere det ut uten at noen kan finne ut hvem som står bak informasjon eller lignende, blir dokumentet rett og slett ikke utlevert. På denne måten beskytter POT sine egne fra ettertidens kritikk og ofrenes innsyn. Overvåkerne, i de fleste tilfeller sjøl forbrytere mot norsk lov, settes foran den som blir utsatt for den kriminelle handlingen. Stasi-agentene i Øst-Tyskland fikk aldri en slik beskyttelse etter murens fall, men vårt eget mini-Stasi slipper lett fra det.

Det er selvsagt de politiske beslutningstakerne som er de største skurkene her, enten de har initiert overvåkingen i dølgsmål eller gjennom lovlig fattede vedtak. Men en del av overvåking er så grov og ordrene så vage at de utøvende tjenestefolkene sjøl må stilles til ansvar for sine handlinger.

OPO (Organisasjon mot politisk overvåking)

Etter hvert som tida etter Lund-rapporten gikk, og Høyre fant ut at overvåkinga bare hadde rammet kommunister og venstreradikale, forsvant interessen for å rydde opp i den ulovlige overvåkinga. Når stortinget vedtok sin lov om innsyn var det en lov med sterke begrensinger, som satte hensynet til overvåkernes anonymitet over de overvåkedes rettssikkerhet. 28. november 2001 blei Organisasjon mot politisk overvåking stifta for å slåss for de overvåkas rettsikkerhet og videre innsyn. Formålsparagrafen lyder

"Organisasjonen mot politisk overvåking arbeider for interessene til de personer som blir eller har vært utsatt for ulovlig politisk overvåking fra Politiets Sikkerhetstjeneste (tidl. POT), Forsvarets sikkerhetstjeneste, Forsvarets etterretningstjeneste, eller utsatt for annen ulovlig overvåking.

Organisasjonen har som formål å motarbeide all overvåking av lovlig politisk virksomhet.

Organisasjonen skal arbeide for at personer utsatt for ulovlig overvåking skal få politisk, moralsk og økonomisk oppreisning."

For mer om OPO: <http://home.no.net/overvak/>

Fremmede makter

Den viktigste støvsugeren i mappematerialet er likevel ikke vårt eget POT. Det er fremmede makters hemmelige tjenester som tar ut mest fra mappene. Når Boye Ullmann ikke får noen ting, tyder det ikke på at han ikke er registrert, men at Mossad og/eller CIA er blanda inn i mappa hans, og at han derfor ikke får se noe. Dette får altså fremmede tjenester lov til fordi de er våre allierte, og det ville være en «uvennlig» handling av oss å legge fram materiale som kan skade dem. Men viktigere enn det: Om en norsk lov skulle føre til at overvåkningsmaterialet som vedrører andre tjenester skulle komme ut, vil det norske POT og forsvarrets etterretningstjeneste bli kasta effektivt ut av «hysjmarkedet» – der varen som omsettes er informasjon innsamla av de forskjellige lands hemmelige tjenester. For

en sikkerhetsoffiser eller hemmelig politimann er det helt avgjørende å ha høy troverdighet i dette markedet. MI5 og MI6, CIA og Mossad er til en viss grad interessert i stoff fra Norge, men det er opplagt at det er de norske tjenestene som er lillebror i dette forholdet, og som trenger all den godvilje det er mulig å oppdrive for å få nyte godt av smulene fra de stores bord.

Dette kjøpet og salget av informasjon, og alt som kunne vært interessant for markedet, er fraværende i de mappene vi har sett til nå. Palestinaaktivistene, Afghanistan- vennene og de andre som har jobba mye internasjonalt, får tomme mapper. Alt som måtte stå om dem er støvsugd av de store brødrene som ikke ønsker tilsvarende avsløringer av politisk overvåkning i sine hjemland. Det eneste sporet en kan finne, er et lite notat i «Kjersti» si mappe. Her finnes det et notat på engelsk som omtaler en kommende ferietur hun, ektemannen og et annet par skal gjennomføre til Paris den angjeldende påsken. Det meldes fra om at disse drar fra Norge da og da, og vil ankomme Paris for å ha møter med kjente terrorister. Teleksen er sendt fra POTs hovedkontor i Oslo, adressaten(e) er ukjent, men det er vel tvilsomt om POT brukte engelsk i korrespondanse mellom sine norske kontor.

Et morsomt apropos er at innholdet i meldingen er det reineste tøv. Riktignok dro de på ferie den påsken, men turen gikk til Praha. Likevel står det svart på hvitt i mappa hennes at hun ikke bare skulle dra til Paris, det hadde de fra «a most reliable source». Hun har også vært der, blir det slått fast i etterkant. Det siste er kanskje mer forståelig når en vet at meldingen om den planlagte reisen har gått ut i Europas hysjnett. Du sender vel knapt kontrabeskjed dit tre dager seinere om at du har dumma deg ut og at din pålitelige kilde var en løgnhals. Så for å skjule sin egen blemme blei det nok bestemt at i Paris hadde «Kjersti» og mannen vært, samme om noen hadde sett dem eller ikke.

Det siste er et heller ufarlig utslag av POTs nitide arbeid retta mot norske venstremiljøer og deres forsøk på slå overvåkningsmessig mynt på informasjonen i hysjmarkedet. Dette kjøp og salg av ulovlig innsamla opplysninger hadde dessverre langt mer alvorlige konsekvenser enn som så. Hva var det egentlig POT solgte? På tross av begrensingene i det innsynet vi har fått til nå, er det ingen tvil om at fokuset har vært stort mot alt som har med internasjonale spørsmål å gjøre. Den unge ml-bevegelsen hadde et stort internasjonalt kontaktnett, og var drivkrafta i mye solidaritetsarbeid i Norge. For eksempel ba Kambodsjas prins Sihanouk om å få møte en delegasjon fra det lille partiet AKP (m-l) da han var i Norge sjøl om det

var et offisielt statsbesøk han var på. Det lille partiet i Norge hadde store krefter og kunne være viktige for store bevegelser i resten av verden. Gjennom å overvåke det lille partiet var det mulig å avdekke ting om de store. For eksempel PLO, som AKP møtte på et svært tidlig tidspunkt. Gjennom mappa til Finn Sjøe, og ikke minst Peder Martin Lysestøl, er det avdekket massiv overvåkning også av deres kontakt med utlandet. Lund-rapporten avslører at solidaritetsarbeidet, hjelpekorps og andre blei fulgt nøye når de kom hjem til Norge.

POTs samarbeid med Mossad har vært særlig tett. Dette er naturlig, siden overvåkninga er sterkt knytta til Arbeiderpartiet, som under Håkon Lies ledelse så Israel som en nær alliert og nærmest en idealstat. Drapet på Bouchiki på Lillehammer viser at Mossad kunne operere i Norge med vide fullmakter. Det er ingen grunn til å tro at POT la noen begrensinger på den informasjonen som tilfløt Mossad. Det er sikkert at informasjon tatt opp av norske polititjenestemenn gjennom ulovlig overvåkning av norske borgere, har blitt brukt til å arrestere, torturere og drepe palestinere. Kunnskapen norske hjelpearbeidere hadde om forholdene i palestinske flyktningeleirer kan ha blitt brukt til å gjennomføre massaker i nettopp disse leirene. Lovens begrensinger på innsyn avskjærer oss fra å bevise dette, men indisiene er sterke. Blant annet sier tidligere inspektør Iver Frigaard ved overvåkingspolitiet til Lund at «det i praksis har vært svært vide rammer for hva slags opplysninger av politisk karakter som har vært gitt til en samarbeidende tjeneste om norske borgere i forbindelse med samarbeid for å forhindre terrorisme med utspring i Midt-Østen, og at det også har vært gitt opplysninger om politisk aktivitet som ikke har noen tilknytning til pro-palestinsk arbeid». Her, hvor innsynet er aller viktigst, står dagens lov maktesløs. Hvis indisiene stemmer, har POT og norske politikere aktivt bidratt til forfølgelsen og massedrapene på palestinere i Midtøsten. Det er en forbrytelse så grov at det burde reises offentlig tiltale.

Aktiv og passiv overvåkning

De fleste mappene folk har fått innsyn i, er såkalte observasjonsmapper. Det vil si at «objektet», altså den overvåka, i hovedsak blei utsatt for passiv overvåkning. Denne passiviteten fra POT kan likevel synes svært aktiv. En observasjonsmappe kan inneholde hundrevis av dokumenter, avisutklipp, rapporter fra møter og utskrifter fra telefonavlytting. Når POT bruker begrepet observasjon i

Innsynsutvalget

Når innsynsloven trådte i kraft 1. januar 2000, blei det nedsatt et innsynsutvalg som skulle behandle søknadene og sile ut den informasjonen som søkeren får innsyn i. Dette utvalget jobber fortsatt og gjør sine vurderinger utfra loven som stortinget har gitt og sitt eget skjønn. Utvalget hadde ved årsskiftet 2001/2002 behandla 1250 saker. I dag er det langt flere, men tatt i betraktning at det finnes 50.000 mapper i arkivene, er det fortsatt en lang vei å gå.

motsetning til aktiv overvåkning, handler det om at de ikke har oppretta noen kriminell sak på vedkommende, og at de ikke driver overvåkning døgnet rundt av de «observerte». Det er bare et par av de mappene jeg har lest som avslører en mer aktiv forfølging. Til gjengjeld er det i disse snakk om nærmest en fotfølging. «Kjersti» og Finn Sjøe har mottatt mapper som viser at de over lengre tidsrom har blitt forfulgt av menn i lange frakker. «Kjersti» har i sin kontakt med internasjonale gjester blitt fulgt på gata. Hennes og hennes mors hus har i perioder blitt overvåka 24 timer i døgnet. Polititjenestemenn har til og med fulgt etter henne på toget til Sverige og tilbake. POT har i begges tilfeller brukt store ressurser langs bakken for å følge etter dem. Denne typen «skygging» av overvåkningsobjekter har antageligvis vært vanligere enn det mappene skulle tilsa. I motsetning til telefonkontroll, som krever et rettslig vedtak og en skriftlig protokoll, kan personlig overvåkning av hus og forfølging av folk ha pågått i stort monn uten at det kan spores. Ute i landet har de på det meste hatt minst to ansatte ved vært politikammer til å overvåke venstresida. Det betyr at det POT har hatt et stort apparat. Denne typen ressurser brukt i «felten» kan ha gitt tjenestemennene mange våkenetter utafør kontorer, møtelokaler eller private hjem, uten at det er nedskrevet noe sted. Stort sett har det ikke skjedd noe, og da vil det heller ikke bli registrert noe i mappene.

De to aktive mappene er også de to som utgjør grunnlaget for telefonavlyttinga av AKP, RV, RU og NKS-kontorene i lange perioder. Høsten 197X innvilger Oslo forhørsrett overvåkning av alle telefoner med grunnlag i mappa til «Kjersti». Seinere er det Finn Sjøes påståtte forbrytelser som danner grunnlaget for avlyttinga. Disse mappene skiller seg fra de andre i det de i tillegg til den vanlige innenrik-

spolitiske overvåkinga, også er reine spionmapper. I begge tilfeller knyttes tillatsen til avlyttinga opp mot deres forhold til fremmed makt og utenlandsk etterretning. I den første kjennelsen tas det for gitt at sentrale AKP-ere over mange år har mottatt penger fra Kina. I Finn Sjues tilfelle tas hele arsenalet av paragrafer i bruk, både undergraving av staten, penger og altså fare for ledtog med fremmed makt. De er begge helt tydelig blitt overvåka som spioner i tillegg til de vanlige anklagene. Deres påståtte forhold til fremmed makt gjør at de behandles på en annen måte.

Mens resten av mappetilfanget nesten utelukkende handler om norsk politikk, skiller disse seg ut, de virker konstruerte. De er ikke mer fabrikkerte enn andre, men mappenes profil er laga for å kunne få hjemmel for en telefonavlytting. Antagelig var dette mye enklere når det knytta seg til fremmed makt. Når det i Finn Sjues mappe står at han er den «ubestridte leder av AKP», og at daværende leder i RV kun gjør det «Finn Sjuer ber ham om», og videre at folk følger hans minste vinker det ikke fordi Pot trodde at det var sånn, men at de skreiv det for å peke ut en de kunne bruke som grunnlag for telefonavlyttinga. Finn Sjues internasjonale kontaktnett og relativt åpne profil gjorde det enklere å velge ham enn for eksempel Pål Steigan eller Kjersti Ericsson, som reint faktisk var ledere av AKP på den tida. Det er lite som tyder på at de var marionetter for Finn Sjuer, og enda mindre som tyder på at POT trodde det.

På denne måten sikra POT seg tilgang til så vel Steigan som Ericsson, Øgrim og andre på AKP-kontoret. Kjennelsene mot «Kjersti» og Finn Sjuer, ga dem det de trengte for å avlytte alle kontortelefonene. Det vanvittige i påstandene mot Sjuer kan være årsaken til at han har fått et langt mer vidtgående innsyn enn de andre i den sentrale ledelsen. Hvis det ikke finnes en rettslig kjennelse mot noen av de andre i ledelsen i tida etter 1977, er det også vanskeligere å dokumentere den ulovlige overvåkinga av for eksempel Pål Steigan.

Aktivistene har de tjukkeste mappene

Av innsynet til nå kan man begynne å ane et mønster i hvem som får innsyn og hvor mye en får. Det ser ut til å være «aktivisten», den tydelige ml-eren i lokalmiljøet som står på stand og selger Klassekampen, som får innsyn i mye. Den som jobber i fronter og engasjerer seg overalt. De som har vært i ledelsen i AKP/RV ser ut til å få mindre enn de mest aktive på gata. Det er tydelige

geografiske forskjeller, noe som kan skyldes forskjellig grad av nidkjærhet hos den lokale politimester, andre igjen skyldes nok spørsmål om hvor langt man var kommet i makulering før det blei slutt.

Det er utvilsomt mye som mangler. Sjøl om utbredelsen av telefonkontroll nok har vært mindre enn det mytene har villet ha det til, er det nesten utenkelig at telefonavlyttinga skal begrense seg til to enkeltpersoner, mens for eksempel Tron Øgrim og Jorun Gulbrandsens privattelefon skal gå fri. Så tilfeldig og idiotisk har ikke de hemmelige tjenestenes arbeid vært. Tvert imot er det like mye i mappene som tyder på grundighet og overblikk som det er ting som er til å le av.

Det har vært forskjeller mellom politidistriktene, men også fra tjenestemann til tjenestemann. Mappene fra 1981 til 1985 viser at minst en av rapportskriverne har hatt god innsikt i ml-bevegelsens politiske tenking. Utover 80-tallet forsvinner de mest usannsynlige påstandene mot AKP og RV, men overvåkinga fortsetter ufortrødent. I de mappene jeg har lest finner jeg mye informasjon som ser ut til å stamme fra telefonavlytting, men det ingen kjennelser på avlytting utenom de to nevnte og Peder Martin Lysestøls.

Det kan tenkes at avlyttinga har foregått uten rettslig kjennelse, men det er ikke svært sannsynlig da det ikke finnes et eneste kjent eksempel på at retten avslår POT's søknad om avlytting. POT har ingen grunn til å ikke gå veien om retten, siden retten alltid gjør som de ber om.

Det å bare fjerne alle spor av en såkalt «lovlig telefonkontroll» er heller ikke lett. Hvis for eksempel telefonavlytting av en sentral ml-er, for eksempel Jorunn Gulbrandsen, skal skjules, holder det ikke å fjerne de angjeldende dokumentene fra hennes mappe, eller nekte henne å se dem. Det vil finnes spor av denne overvåkinga i et titalls, kanskje enda flere forskjellige steder. Alle som har snakka med henne på telefon har fått dette notert i sin egen mappe. For å fjerne disse bevisene må man enten vite nøyaktig hvor det blei plassert slik informasjon for 5-10-15 år siden, eller man må gå gjennom alle mappene for å sjekke. Det siste er en formidabel jobb som Knut Kjelstadli, Lund-kommisjonen og flere politifolk brukte over et år på. De bekrefter at de var gjennom alle 50.000 mappene og hevder at det ikke virka som om materialet var manipulert.

Flere tjenester?

Hvis mappene vi får se speiler noenlunde innholdet i POT's arkiver, stiller det etter mitt syn opp enda mer alvorlige spørsmål enn om mye materiale er manipulert bort.

Hvis det ikke er POT som har avlytta telefonene, hvem er det da? Det er liten tvil om at det har foregått større bruk av telefonkontroll enn de to, tre tilfellene vi har fått avslørt til nå, men det trenger ikke være POT som står bak. Militæret har sin egen hemmelige tjeneste og eksistensen av andre tjenester har vært spekulert i - mer eller mindre velbegrunnet - over lang tid. Overvåkinga av tillitsvalgte og andre i Folkets Hus var delvis et privat initiativ. Samrøre mellom slike private initiativer og offisielle tjenester har vært utbredt, noe en og kan se av det mappematerialet som er utlevert.

Det finnes lite materiale om ml-ernes faglige aktivitet, særlig i den tidlige tida og i Oslo med omland. Fra resten av landet kan vi se tydelige spor av en overvåking som er knytta direkte til den politiske kampen på arbeidsplassene. Framtredende tillitsvalgte som Vidar Våde og Terje Kollbotn i Odda har uten å få vite det blitt tiltalt og dømt for forbrytelsen «å true Det Norske Arbeiderpartis hegemoni i fagbevegelsen». Dommen har falt i stillhet i samrøret mellom overvåkere og det samme DNA og straffetiltakene var de samme som NKP-erne møtte 20 år tidligere: yrkesforbud, bakvaskelse, angiveri og politisk bekjemping. Ronald Bye har mange ganger fortalt at det først var når ml-erne begynte sitt inntog på norske industriarbeidsplasser at AP og overvåkerne begynte å ta dem alvorlig. På tross av alt dette er mange mapper påfallende tynne når det kommer til faglig stoff. Pål Steigans aktivitet på Per Kure nevnes ikke med ett ord. Siri Jensen, initiativtager til «Kvinner på tvers», AKP-leder og faglig aktiv i mange år, har bare én nedtegning av faglig stoff i sin mappe, og den er fra 1970.

Det synes som om de fleste rapportene fra «ømtålelig kilde» rapporteres fra samme hold i Oslo, sjøl når det er sannsynlig at denne kilden kan ha sittet lokalt. Dette sammen med mangelen på faglig stoff og de usedvanlig få kjennelsene POT har fått på telefonavlytting tyder på at det har funnes mer enn ett senter for innsamling av informasjon fra ml-bevegelsen. Det vi til har sett til nå er sannsynligvis bare deler av den overvåking som kommunister og andre blei utsatt for. Jeg tror ikke mappene vi får utdelt fra innsynsutvalget forteller alt som POT har registrert, både makulering og sensur har fjerna vesentlig stoff fra dem. Andre tjenester, både norske og utenlandske, har bidratt til overvåkinga uten at vi får noe innsyn i deres arbeid. Men det materialet vi har fått til nå forteller oss likevel mye om POTs arbeid. Det forteller oss både at en stor del av overvåkinga har vært tilfeldig, og at den samtidig har vært verre enn makta har villet innrømme sjøl etter Lund

Skru for Trondheim av 14/3 73 Notat.

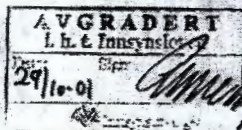
Dok. 23

Presentasjonsmøte for ARBEIDERNES KOMMUNISTPARTI (marxist-leninistene) (AKP(m-1)), i FOLKETS HUS, store sal, onsdag 28. februar 1973. -

Iflg. programmet for møtet skulle hovedtalen holdes av medlem av Sentralkomiteen i AKP(m-1), men det var som møtte fra Sentralkomiteen.

Referat iflg. kilde:

- " Til stede - anslår det til ca. 300 stk.
 Etter avstemninger ved valg i Studentersamfundet har jo SUF ca. 400 tilhengere i Trondheim, så 300 på AKP's møte var ingen overraskelse.
 Storparten var studenter og skoleungdom, + 5-6 som så ut som arbeidere.
 Møtet i seg selv ser jeg liten grunn til å referere - da det ble sagt lite som har noen særlig interesse.
 Jeg satset hovedsaklig på å gjenkjenne personer i salen.
 Det viser seg at i en avlang forsamlingssal, som i Folkets Hus, er det meget vanskelig å skaffe seg oversikt over tilhørerne, jeg burde derfor hatt flere folk med meg i salen.
 En annen ting jeg savner er et fotoarkiv, eller noe som likner et "forbryter-album", over alle de vi kjenner og har bilder av. Ikke et som jeg hadde med på møtet, men et som jeg kunne studere før jeg gikk dit, og hvis nødvendig etterpå.
 Det viste seg nemlig at jeg - selv om jeg så mange kjente personer i salen - så hadde jeg store problemer med å huske navnene på de. Dette skyldes nok også dels at jeg har vært lite på slike møter i det siste."
 Her er imidlertid de jeg kan reprodusere navnene på:

En agent på kontoret?

Noe av det som gjør spørsmål om politisk overvåkning og kontroll aller mest pikant i politisk sammenheng, og utløser så mye oppstyr og mottiltak på venstresida, handler om infiltrasjon, agent- og provokatørvirksomhet. Muligheten for at det hemmelige politiet ikke nøyer seg med å passivt avlytte og observere hva vi gjør politisk, men også aktivt organiserer seg i og deltar i politiske bevegelser. Mytene sier at et av de amerikanske kommunistpartiene i den verste McCarthy-tida opplevde at over halvparten av delegatene på deres landsmøte viste seg å være FBI-agenter. Avsløringen kom når det samme FBI gjennomførte en razzia under landsmøtet, og delegatene trakk fram sine FBI-skilter og forklarte at de jobba «under cover». Dette partiet blei fort nedlagt, og det er ikke vanskelig å tenke seg at et politi eller en regjering som ønsker å skade en politisk bevegelse eller fiende, lettere kan gjøre det hvis den har informanter/provokatører på innsiden av bevegelsen.

I det mappematerialet jeg har gjennomgått, finnes det flere tilfeller som tyder på at også SIPO - seinere POT, seinere PST - har benyttet slike metoder i Norge. POT ser ut til å ha hatt et nett av mer eller mindre «verva» agenter som tysta på det som skjedde i og rundt ml-bevegelsen. I Bjørn Olav Utviks mappe finner en to eksempler på dette som viser vidt forskjellige sider ved denne virksomheten. Det ene er en rapport om to gymnasiaster som frivillig har oppsøkt politistasjonen i Haugesund for å rapportere om SUF-ernes framferd på et haugesundsgymnas og deres oppslutning i Gymnasiesamfundet på skolen. De har brakt med seg medlemsslistene til FNL-gruppene på skolen, som de tydeligvis har kopiert eller stjålet. POT griper informasjonen begjærlig, og gjengir den i årevis samtidig som de markerer tydelig distanse til disse unge tysterne som oppsøker dem.

Seinere i mappa finnes det et notat fra en ømtålelig kilde som oppgir hvilke abonnenter og kommisjonærer som finnes for Klassekampen i Haugesund og Kopervik. Ved første gangs lesning er det lett å tenke at det siste sikkert dreier seg om en kilde på posten, en funksjonær eller lignende som POT har kontakt med. Men etter å ha lest snart 50 mapper tror jeg ikke lenger det. I den angjeldende perioden får POT jevnlig og gode rapporter om Klassekampens abonnenter og kommisjonærer i hele landet. For meg ser det helt tydelig ut som om kilden til informasjonen sitter i selve Klassekampen-systemet. Denne mistanken blir forsterka av den forsiktighet som POT omgår informasjonen med.

Mappene er fulle av små og store henvisninger til «meget pålitelig», «pålitelig»

eller «ømtålelig» kilde. Det kan synes som om disse i all hovedsak er personer som POT skjuler identitetene til. Noe er rapporter som kommer fra telefonavlytting, men dette er etter mitt syn unntakene. Jeg skal gå inn på to eksempler fra forskjellige tidsperioder.

Trondheim 1970

Det første eksemplet befinner seg langt tilbake i tid, i ml-bevegelsens barndom. I mappene fra Trondheim rundt 1970, finnes det gjentatt rapporter fra en eller flere POT-agenter som aktivt deltok på allmøter og i organisasjoner rundt det radikale studentmiljøet. De eller den gir lange rapporter fra allmøte i FNL-gruppene, fra debatter i Studentersamfundet, og fra store informasjonsmøter før og etter stiftelsen av partiet AKP (m-l). Tonen i rapporten og kontinuiteten i rapporteringen tyder på at det dreier seg om en og samme person i alle rapportene. Rapportøren må også ha deltatt aktivt i organisasjoner og hatt tillitsverv, det viser et av dokument fra FNL-gruppenes gruppeledermøte, hvor vedkommende har vært tilstede. Det møte var ikke åpent for andre enn de tillitsvalgte. Vedkommende rapporterer navn og hendelser, men også politiske analyser og vurderinger av såvel personer som organisasjoner. I et tilfelle skriver vedkommende at han/hun skulle ønske seg et «forbryteralbum» med bilder slik at han/hun lettere kunne identifisere de forskjellige personene som tar ordet på møter og er aktive i miljøet. I et annet tilfelle, etter et allmøte i forbindelse med landsmøte i FNL gruppene, forteller kilden om muligheten for å slå splid mellom «disse folka» da de er sterkt uenige internt, og lett går i konflikt med hverandre. Dette er det eneste tilfellet av mulig provokatørvirksomhet som er funnet til nå i de mappene jeg har lest.

Fra denne perioden i Trondheim har også folk fått svært fyldige mapper, som viser en tidvis overraskende inngående kjennskap til såvel organisasjoner som personers liv. En av de som sto sentralt i Vietnamarbeidet, Jon Lund, har i denne perioden fått rapportert sin og familiens framtidige flytteplaner inn til POTs hovedkontor før familie og nære venner fikk høre om de samme planene. Både hans og Berit Rusten sin mappe har mange notater skrevet av en eller flere «agenter» i de politiske studentbevegelsene.

For å samle opp den typen informasjon som POT sitter på fra begynnelsen av syttitallet, har det utvilsomt ikke vært nok å avlytte telefoner og granske aviser og standstillatelser. POT må ha hatt informanter innafor venstremiljøene, og disse må

ha deltatt aktivt i det politiske arbeidet for å kunne hente sin informasjon. Mye tyder også på at «agenten(e)» må ha hatt en viss tillit i student- og aktivistmiljøet, for å kunne oppnå tillitsverv og personlig informasjon om folk. Perioden vi har kunnskap om i Trondheim er fra perioden rundt 1970-73.

I denne perioden må POT aktivt ha infiltrert eller forsøkt å infiltrere aktivistmiljøet, noe som har vært relativt lett siden denne type studentmiljøer som vi snakker om her er åpne og har høy gjennomstrømning. Sjøl om det foreløpig ikke er funnet andre gode eksempler på denne metoden, er det lite som tyder på at dette er det eneste tilfellet hvor den var i bruk. Tvert imot er den samme metoden kjent over 20 år seinere ved studentopprøret ved universitetet i Bergen i 93, og ved Møhlenprisaksjonene i Bergen vinteren 95-96, hvor politiets forsøk på å infiltrere allmannamøter og aksjonskomiteer var kjent i det minste for aktivistene som ledet aksjonene. Befalskoleelever og andre «pålitelige» studenter blir bedt om å snuse rundt i miljøet, for så å rapportere om det de lukter til POT.

Mer uvisst og viktigere er det å finne ut i hvor stor grad POT har søkt å påvirke beslutningene og den politiske utviklinga i organisasjoner. Under Gøteborgaksjonene sommeren 2001 så vi hvordan infiltratører fra politi og nazimiljøer prøvde å provosere fram voldelige aksjoner (noe de klarte med god hjelp av en stor samling svartkledde autonome hjelpere). Agenten fra Trondheims forlag om å så splid blant Vietnam aktivistene i står ubesvart i den angjeldende mappa. Om vedkommende og andre fikk beskjed om å begrense seg til å observere og følge strømmen, eller om det der og andre steder blei gitt ordre om å aktivt påvirke strømmens retning er uvisst.

Oslo 1983

Det andre mulige tilfellet av aktiv bruk av politiagenter i lovlige norske organisasjoner som jeg vil trekke fram, er langt mer alvorlig enn rapporten fra trondheimsmiljøet på syttitallet, og også mye vanskeligere å avdekke. Den dreier seg om POT-kilder direkte tilknyttet RV/AKP-lokaler i Oslo i første halvdel av 80-tallet. Min påstand er at politiet har hatt en eller flere informanter/infiltratører tilknyttet RV-kontoret i perioden 1983-85, med forgreininger før og litt etter dette tidspunktet.

Vedkommende kilde har jevnlig gitt POT informasjon om det indre livet til RV. Organisasjonsrapporter, økonomipapirer og personlige opplysninger har tilfalt

Motstående side: Faksimile fra dokument i Finn Sjues mappe. Hvordan er det mulig å referere denne samtalen uten å ha overhørt den?

Storebror på Grønland lenge før de har kommet RV-organisasjonen for øre, og samtaler og muntlig informasjon utveksla mellom folk på kontoret er umiddelbart blitt referert for POT. Tatt i betraktning de metodiske problemene jeg nevner innledningsvis, og vår manglende kunnskap om det totale kildematerialet, er det vanskelig å si noe mer definitivt om dette forholdet.

Min spekulasjon er at det ikke dreier seg om en infiltratør, men en informant, en kilde som POT på et eller annet vis har kommet i kontakt med. Det kan være noen med politiske ruelser, noen som har opplevd overgrep fra organisasjonen eller person i organisasjon, eller noen som har vært i beit for noe (penger, tiltalefravall eller lignende) og som har byttet dette mot informasjon til POT. Det kan også tenkes at det er noen som har en hemmelighet de for all del ikke vil ha avslørt, men som POT kjenner, eller det kan også være at POT får sin informasjon via tredjemand, at det er en uvitende kilde vi snakker om. Noen hvis kjæreste, nære venn eller lignende gir informasjonen videre. Det siste tror jeg er like lite sannsynlig som at det er en bevisst planta agent vi har med å gjøre. Hadde POT hatt en egen agent, en infiltratør som hadde gått gradene gjennom hele organisasjonen som informant, ville kunnskapen til sikkerhetspolitiet om AKP og dets satellitter vært langt mer omfattende enn det som har kommet fram til nå.

Bakgrunnen for mistanken om at POT har hatt en kilde tilknyttet RVs kontor og perioden som er angitt knytter seg til de dokumentene vi til nå har funnet i folk sine mapper. I denne perioden opptrer det ved flere tilfeller en «ømtålelig kilde» som rapporterer om indre anliggende i RV. I de fleste tilfeller betyr begrepet «ømtålelig kilde» en person som POT vil beskytte identiteten til. I enkelte tilfeller kan det dreie seg om telefon eller rom avlytting. Jeg har valgt å bare basere meg på dokumenter som utelukkende kan stamme fra en person eller ulovlig romavlytting. Det finnes flere dokumenter som jeg tror stammer fra denne kilden, men som også *kan* være romavlytting. De bruker jeg ikke under.

Hva rapporterer kilden?

Den ømtålelige kilden opptrer som sagt over flere år, mest graverende finner man i mappa til Finn Sjuer. Her er en samtale mellom ham og en annen person referert i detalj. Samtalen finner sted på lunsjrommet på kontoret til AKP og RV

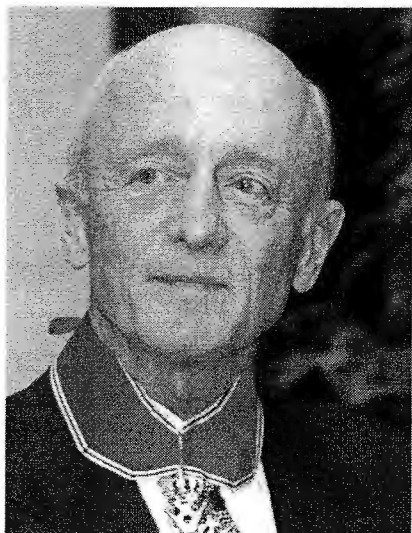
og dreier seg om et forskningsopplegg. Sjue husker samtalen, og det er utenkelig at samtalen skal kunne gjengis på en slik måte uten av noen som har overhørt den på selve kontoret. Det er nedskrevet et direktesitat fra Sjue «Å faen, snakk om å sitte midt i smørøyet» og det gis et godt referat fra resten av samtalen, men det er helt tydelig ikke en utskrift fra et lydbånd. Dette papiret aleine er etter midt syn bevis på at POT har hatt en kilde med tilgang til RV kontoret i denne perioden.

I Veslemøy Fjordingstads mappe finner vi også fra «ømtålelig kilde» innholdet i en organisasjonsrapport fra Buskerud RV og AKP. Denne får POT vite innholdet av lenge før det finnes i noen protokoll eller innkalling til RVs politiske ledelse. I overvåkingspolitiets notat går det fram at noen på RVs sentrale kontor har bedt om en organisasjonsrapport før et landsstyremøte, og så refereres innholdet i denne rapporten. På dette tidspunktet er det bare fire fem personer som kjenner innholdet i rapporten, som ikke blei gitt tover telefon. Likevel kan POTs hovedkontor i Oslo opplyse Buskerud politikammer om innholdet før Buskeruds landsstyrerepresentanter får den. Det er altså fra en kilde i Oslo at POT får inngående kjennskap til AKP og RVs organisering i Buskerud.

Fra RVs industripolitiske landskonferanse i 1983, også kalt Buvik-konferansen, sitter POT med detaljinformasjon om økonomien til konferansen, i tillegg til deltakerliste og utførlige referater fra selve konferansen. En del av dette stammer fra åpne kilder, men økonomikunnskapen og deltakerlister ville man ikke fått fatt i uten videre. Tvert imot sitter POT med detaljer om regnskapet for alle deler av konferansen og festen på kvelden på øre. Den type informasjon blei holdt svært hemmelig i AKP og RV på denne tida, men en «ømtålelig kilde» har skaffet også dette til veie for POT.

For øvrig blei POT sitt notat fra Buvik-konferansen omdelt i 165 mapper, det vil si at nesten alle på konferansen hadde mappe fra før av, eller fikk dem som et resultat av sin deltagelse på konferansen. Utifra dette må vi kunne konkludere med at de aller fleste aktive RV-ere på denne tida blei overvåka. I det minste de som hadde tilknytning til industrien.

Også delegatene på landsmøtet samme år fikk mapper alle sammen. Herfra finner vi i mappa til Thomas Vermes en ømtålelig kilde som har rapportert til POT om interne forhold i RVs arbeidsutvalg. Finn Sjue og Pål Steigan skulle bytte plass som AKPs representant i RVs AU. Det vet POT allerede uka etter landsmøtet, mens landsstyret og arbeidsutvalget først fikk vite det flere uker

Kåre Willoch og Mona Røkke var statsminister og justisminister i den perioden hvor POT brukte infiltratorer mot RV. Visste de om at et lovlig politisk parti blei utsatt for denne typen metoder? De er politisk ansvarlige for et av de største overgrepene mot organsiasjonsfriheten og demokratiske retter i Norge. Siden blei begge rådmenn og topper innafør det stalige næringslivet.

seinere. Også dette var kunnskap en bare kunne ha om en jobba eller var tilknyttet RV og AKP's kontorer.

Jeg har gått gjennom protokoller fra RVs AU, landsstyre og daglige ledelse fra den perioden denne ømtålelige kilden opptrer, og også gått gjennom gamle Klassekampen og snakka med en titalls personer som satt i RV-ledelsen. Så langt jeg har kunnet se, kan den kunnskapen som her kommer fram kun stamme fra en person i og rundt kontoret. Det er en liten mulighet for at det kan stamme fra romavlytting, men sjansen for at noen skal ha sittet og oppgitt tall ned på kroner ut i tomme luften på RVs kontor i 1983 er svært liten. Dette er en periode hvor AKP og dermed RV praktiserer en streng «sikkerhetspolitikk», det vil si at denne type informasjon vi her snakker om aktivt blei forsøkt skjult for POT. Alt dette peker mot en aktiv informant.

Dette betyr at det «demokratiske Norge» så seint som i 1985 brukte politiagenter mot et lovlig parti i landet, agenter som blei pressa til eller frivillig oppga per-

Arbeidsutvalget vil bli endelig konstituert i mai.

Fra ømtålig kilde har en fått kjennskap til at
vil trekke seg fra AU, og i stedet for ham
vil:

bli representanten fra AKP(m-l) i det endelige AU.

HEMMELIG

Faksimile fra overvåkningspolitiets arkiver: POT vet hva som skal
skje i RV før RV vet det selv.

son- og organisasjonsinformasjon til andre agenter, som igjen arkiverte dette for
seinere bruk. Likheten mellom dette og det som fem år seinere blei avslørt og
skandalisert i Øst-Tyskland er store. Det er spesielt interessant fordi
Lundkommisjonen så vidt jeg kan se *ikke* omtaler denne type virksomhet retta
mot AKP/RV i denne perioden.

Det peker igjen mot det jeg skriver i innledningen, nemlig at sannheten om
overvåkinga i Norge på langt nær er ferdigskrevet, og at det som vises gjennom
mappene foreløpig, tyder på at verken vi eller Lund har fått fullt innsyn i hva de
grå menn i de grå frakker har drevet med. Tvert imot; jo mer jeg leser, jo mer har
jeg inntrykk av at POT ikke har nøydt seg med passiv observasjon, men at de har
hatt et nett av mer eller mindre pålitelige kilder i og rundt ml-bevegelsen som med
eller uten overlegg har fora dem med informasjon.

Konsekvensene av overvåkinga

Det er hevet over en hver tvil at den forfølgelsen og sjikaneringen som POT og
andre tjenester har utført overfor kommunister og andre aktivister på venstresida
har påført folk store belastninger. Mange ml-ere gikk gjennom flere år uten å få
jobbene de søkte på, noen blei som NKPerne på femtitallet utsatt for reine
yrkesforbud, andre blei «bare» uforståelig forbigått ved forfremmelser. Og vis-
sheten om at en blei overvåka, mistanken om at «noen» i nærmiljøet ditt, på
jobben eller til og med i organisasjoner ga informasjon om deg til en eller annen

form for hemmelig politi, har utgjort en psykisk belastning for alle som jobba over lenger tid i ml-bevegelsen.

Det at en slik overvåking pågikk samtidig som alle påstander om det blei avvist som spekulasjon gjorde at de som blei utsatt for overvåkinga i tillegg blei sett på som paranoide i nærmiljøet sitt. Det å få telefonen avlytta, bli tatt bilder av på stand, bli fulgt av fremmede når man skal på møter og leire, har helt sikkert også gjort mange småsprø. Det er som kjent ingen gjensidig utelukkelse i det å være paranoid og det å faktisk bli forfulgt. Overvåkinga har påført mange store ulemper og belastninger i livet, og i enkelte tilfeller er det mulig å påvise at folk har blitt direkte sjuke av den uønska oppmerksomheten de har blitt via av øvrigheten.

På individnivå er det liten tvil om at POT har utretta stor skade med sin politiske virksomhet, og at enhver som har fått avdekka at en sjøl og organisasjonsledd en har deltatt i, har vært overvåka over lang tid, har krav på erstatning og ikke minst en unnskyldning fra den norske stat.

Samtidig er det viktig å si at for de fleste som var innom ml-bevegelsen og RV på 70- og 80-tallet var overvåking noe en regna med. Faren for overvåking var begrunnelsen for den aktive «sikkerhetspolitikken», altså organisasjons- og personvernet som man gjennomførte. Som kommunister og marxister hadde man en analyse av staten som tilsa at den ville bruke ulovlige metoder mot indre opposisjon. Det er ingen grunn til å være overraska over at overvåkning har funnet sted, men det er ingen unnskyldning at vi «visste om det». Den politiske overvåkinga er et personlig og politisk overgrep mot enkeltindivider og organisasjoner uavhengig av disse organisasjonenes analyse av kapitalismen og staten. Og skaden det har påført viser seg å være den samme likevel.

Det skjer i dag og

Odd Børretzen sier i et dikt om overvåkning at vi stadig får vite at det for tjuer år sida var menn i frakk og briller som spionerte på oss, men at det er slutt nå, det var for tjuer år sida, og at det får vi vite hvert tjuende år. Lund-kommisjonen og mappesynsynet er bevismaterialet som viser at Norge har hatt en politisk overvåkning av radikal opposisjon gjennom hele etterkrigstida. En hver bevegelse som har tatt mål av seg til å forandre det norske samfunnet radikalt, eller som har utgjort en trussel for Det Norske Arbeiderpartis utenrikspolitikk eller hegemoni i fagbevegelsen, har fått svi. Lund-kommisjonen avslutta sitt arbeid i 1996, og

innsynet vi har blitt innvilga strekker seg kun dit. I virkeligheten er innsynet sterkt begrensa fra 1977, fordi praktiseringa av unntaksbestemmelsene i innsynsloven gjør at det meste interessante stoffet etter den tid er regna som «lovlig» overvåkning og dermed unntatt innsyn.

Gjennom mitt arbeid med mappene, og ikke minst gjennom et virke som politisk aktivist gjennom hele 90-tallet har jeg ikke fått noen grunn til å tro at den politiske overvåkninga er en avslutta periode i norsk politikk. Snarere tvert imot. Det er nok riktig at POT - seinere PST - har blitt mindre kommunistparanoide enn de var på 60- og 70-tallet, og PST utfører i dag noe fornuftig arbeid blant annet retta mot de nynazistiske miljøene. Men det er ingen tvil om at RV og RU og venstreaktivistmiljøer fortsatt står høyt på det hemmelige politiets prioriteringsliste.

For eksempel blir enhver demonstrasjon i Oslo fortsatt filma og behørig avfotografert. Disse bildene havner garantert et sted. Telefoner på RV-kontoret klikker fortsatt foran hvert eneste landsmøte og større konferanse. Utenlandske kamerater blir fulgt og henta til avhør til stadighet. Aktivistmiljøer som Natur og Ungdom og Blitz og andre som kan tenkes å gjennomføre sivil ulydighet blir fulgt nøye av det politiske politi. Gjennomføringa av Schengen-samarbeidet og de nye antiterrorlovene gjør at PST har fått nye forpliktelser og nye redskaper til disposisjon.

Dette var tydelig i forbindelse med Göteborg-demonstrasjonene, hvor enkelte demonstranter, særlig de med tilknytning til antifascistisk aksjon og Blitz-huset, blei fulgt allerede i uker før selve demonstrasjonen og forsøkt kasta ut av Sverige uten noen som helst lovlig begrunnelse. Dette gjentok seg foran demonstrasjonene i Oslo sommeren 2002, hvor politiet benytta seg av alle mulige registre for å nekte demonstranter innreise til landet. Det samme opplever denne type venstreside i resten av Europa. Den voksende antiglobaliseringbevegelsen fører sees som en politisk trussel mot stabiliteten i verdensmarkedet. De forskjellige politiske regimene i Europa setter blodhundene sine på jobben, på akkurat samme vis som Håkon Lie brukte SIPO, Ap og CIA til å slå ned sine motstandere i Norge på 50- og 60-tallet.

Innvandrere er den nye fienden

Mange av innvandremiljøene i Norge er tilknytt den revolusjonære venstresida, og har en fortid som politiske aktivister i sine hjemland. Særlig gjelder dette miljøene fra Midtøsten. Det voksende fokuset på «muslimsk terror» gjør disse til ynda objekter for internasjonal overvåkning. Innvandremiljøene i Norge, særlig

de fra Midtøsten blir utsatt for overvåking og kartlegging fra de lander på Gardermoen. Det er avslørt at PST henter informasjon om folk fra tolkene som møter flyktninger og asylsøkere og følger våre «nye landsmenn» med argusøyne for ikke å si avlyttingsteknologi året rundt. Det er heller ingen grunn til å tro at samarbeidet med andre tjenester – Mossad, CIA og de andre – har blitt mindre. Tvert imot så åpner det nye samarbeidet mot «terror» for enda mer angivervirksomhet fra norsk hemmelig politi. Dette økende engasjementet til PST har på innvandremiljøene har også medført et økt fokus på norsk venstreside på slutten av nittitallet. Den fredningsperioden som nok til en viss grad eksisterte rundt Lund-kommisjonen er definitivt avblåst.

Hvis den bevegelsen vi nå ser i Rød Ungdom, RV, SU og deler av AKP skulle resultere i et nytt vitalisert revolusjonært parti som evner å bety noe i norsk politisk hverdag, vil et slikt parti garantert bli møtt med massiv interesse fra de politiske vokterne. Alle de metodene som jeg har skrevet om tidligere vil helt sikkert bli tatt i bruk, inkludert forsøk på infiltrasjon og provokasjon. Da vil det være et avgjørende spørsmål hvordan et parti skal møte denne type oppmerksomhet fra det hemmelige politiet.

Vi skada oss sjøl

Som sagt er det liten tvil om at overvåkninga har påført mange individuelle problemer på folk i Norge. Og enda verre, overvåkning av venstraktivister i Norge har gitt POT materiale som de har solgt til Mossad, CIA og andre på hysjebørsen, og dette materialet har igjen blitt brukt mot venstreaktivister rundt om i verden som har vært i en langt mer prekær situasjon en det AKP(m-l) var i Norge. Flyktningeleire i Palestina, Libanon eller Jordan kan ha blitt bomba som et resultat av overvåking i Norge. Det er det virkelig grusomme resultatet av POTs herjinger, og det som tjenestemenn og ikke minst politisk ledelse burde vært strafferettslig ansvarlig for. Medvirkning til drap burde i slike tilfeller være tiltalen. Men jeg finner i liten grad at POTs overvåkning har skadet organisasjonene RV og AKP som sådan. Det avdekkes liten grad av provokatørvirksomhet.

Den informasjonen som POT henter, brukes først og fremst i store lager. Den er passiv, og hentes kun unntaksvis fram utenom i personkontroller og den årlige politiske analysen av venstresida (som utifra det jeg har lest i mappene tidvis er ganske god). Overvåkinga har ikke medført politiske grep retta mot AKP eller RV,

den har hatt sin egen dynamikk, men denne har i liten grad nådd utenfor de hemmelige tjenerens hemmelige liv. Den politiske skaden overvåkinga har påført RV AKP og RU er etter mitt syn mindre enn den skaden organisasjonene påførte seg sjøl gjennom den ekstreme sikkerhetspolitikken som blei ført for å forhindre overvåking. POT har altså først og fremst rammet RV og AKP politisk gjennom å skape en stemning i organisasjon som har gitt grobunn for en svært uhensiktsmessig og paranoid politisk organisering.

Praksisen med dekknavn, hemmelige møter, celleorganisering og etter hvert hemmelige medlemmer har skada ml-bevegelsen langt mer enn POT kunne fått til uten å måtte avsløre seg sjøl. Den konstante overvåkinga av venstresida har bidratt til å skape en følelse av krigstilstand som har gjort det mulig for partiet å velge krigsorganisering i fredstid. Den krigorganiseringa har igjen fremmedgjort partiet for arbeidsfolk som sto utafør og oppfatta tida som nettopp det den var, fredstid.

Skal vi beskytte oss for en hver pris?

En ekstrem sikkerhetspolitikk a la AKP(m-l) 1979 kan være riktig i helt bestemte situasjoner, som i Russland i 1917, med en verdenskrig, en borgerkrig og et reaksjonært regime som ikke vil nøle med å likvidere eller internere hver eneste bolsjevik. Men den blir etter mitt syn håpløs i etterkrigstidas Norge. Celleorganiseringa, de hemmelige ritualene og den innvidde kunnskapsformen og talemåtene denne type organisering bringer med seg, gjør partiet til en slags frimurerlosje som verken kan eller vil vinne åpent fram i arbeiderklassen. Organisasjonsformen isolerer partiet fra massene.

Jeg mener altså at anerkjennelsen og vissheten om at det drives politisk overvåking ikke automatisk rettferdiggjør alle typer tiltak for å forhindre eller motvirke denne overvåkinga. Det sies ofte med stolthet at POT aldri klarte å få innsyn i partiets sentralkomite, at landsmøter og sentralkomitemøter forblei hemmelige og fortsatt er det i dag, også for de profesjonelle overvåkerne. Dette er etter all sannsynlighet riktig. Ingenting i Lund-rapporten eller i de mappene jeg har sett tyder på at POT klarte å trenge inn i AKPs innerste sirkler. Men hva så? Det er sjølsagt en slags seier for partiet at det gikk seirende ut av katt-og-mus-leken med overvåkeren, men til hvilken pris gjorde de det? Hva ville skjedd om POT hadde oppdaga hvem som satt i sentralkomiteen til AKP(m-l) i Norge i 1981? Alle medlemmene som til nå har søkt om mappe har vist seg å være massivt overvåka

uansett. Yrkesforbud og informasjon om utenlandske kamerater spredd på hysjbørsen er ikke unngått, men til gjengjeld har partiet fått en organisasjonsform som du må ha drevet massive studier i den russiske revolusjonen for å kunne legitimere. Prisen for å holde dette skjult er for høy. Ikke bare POT, men også partiets reaksjon på POT har påført folk skade. Den skjulte politiske organiseringa har bidratt til å fremmedgjøre folk for partiet, og til å slite ut medlemmer. Den indre styrken som bygges av slike fellesskap har også ført til harde brudd.

Organiseringa blei begrunna i den overhengende faren for invasjon fra Sovjet. Og hvis man tar utgangspunkt i denne analysen kan organiseringa kanskje forsvares. Men ikke for et politisk parti. Det er organiseringa til en hær eller geriljabevegelse det her er snakk om, og ikke et politisk parti. Det at POT og PST har drevet hemmelig overvåkning trenger ikke lede til hemmelig organisering. Hvis man mekanisk følger overvåkernes bevegelse, ender man med å la dem bestemme hvordan en sjøl skal organisere seg. Gjennom å iverksette overvåking, kan makthaverne effektivt begrense opposisjonens mulighet til organisering og spre mistro og hemmelighold som prinsipp i andre organisasjoner. På denne måten mister en makt over seg sjøl på samme måten som det legendariske FBI infiltrerte kommunistpartiet i USA.

Et nytt parti?

Jeg har et håp om at det RV vi ser i dag ikke skal være den revolusjonære organiseringa i Norge om 5-10 år. Mange unge krefter snakker om et nytt og større revolusjonært prosjekt. Hvis et sånt parti skulle få politisk bein å gå på, er det viktig å lære av historie om overvåkerne og de overvåkede. Det er viktig å vokte vokterne, «watch the watchmen». De vil vokte oss. Det er ingen tvil om at et vitalisert revolusjonært parti vil bli utsatt for den samme type uønska oppmerksomhet som NKP og AKP/RV blei og blir det. Et visst organisasjonsvern må en ha i en slik situasjon, noe annet er naivt. Men det overordna prinsippet må etter mitt syn være å organisere seg ut fra de oppgavene partiet skal løse, ikke hvilke tiltak makta måtte finne på å sette i gang mot oss. I dag er hovedoppgaven å vinne folk for sosialismen, å vinne kampen om hodene til folk i åpent lende. Da nytter det ikke å holde seg mest mulig i skjul.

KILDER:

Lund-kommisjonenes rapport.

Håkon Lies, Iver Frigaard og Jens Chr. Hauges forklaringer for Lund-kommisjonen.

Om lag 50 mapper, fra 2 til 200 sider.

RVs protokoller fra 1981 til 1986.

Samtaler med folk fra RVs og AKPs ledelse i perioden, blant annet Pål Steigan, Tron Øgrim, Jorun Gulbrandsen og Finn Sjøe.

Samtale med Knut Kjelstadli, historiker for Lund-kommisjonen.

Særlig takk til Finn Sjøe for mange og lange diskusjoner.

Søk om innsyn!

Hvis du har vært eller er politisk aktiv på venstresida eller i miljø og solidaritetsorganisasjoner bør du søke om innsyn. Kanskje kan din mappe lære oss mer om de lovbruddene som det norske statsapparatet har begått mot den indre opposisjonen i etterkrigstida. Det at du søker bidrar til å holde presset om innsyn oppe, det hemmer PST sin handlefrihet i dag, og det kan være motgift mot tilsvarende ting i morgen. For å søke skriver du til innsynsutvalget, med en søkand som ligner på dette:

Til Innsynsutvalget
Postboks 8891 Youngstorget
0028 Oslo

Krav om innsyn i Overvåkingspolitiets arkiv og registre

Jeg ber med dette om å få innsyn i alt som måtte ha blitt registrert/notert om meg i Overvåkingspolitiets ulike arkiver og registre frem til 8. mai 1996.

Mitt navn:

Min nåværende adresse er:

Fødselsdato:

Jeg har tidligere bodd i X kommune i årene 19xx-19xx (osv.)

Jeg har deltatt i/vært aktiv i...

Jeg håper jeg får tilbakemelding om at saken behandles, og når jeg eventuelt får svar.

Se for øvrig <http://home.no.net/overvak/innsyn.htm>

**RV-hefte, nr 2 2002
25 kroner**